

KOMMENTERET HØRINGSOVERSIGT
vedrørende
forslag til lov om ændring af lov om forsvarets
formål, opgaver og organisation m.v.
(Ændringer om forsvarets uddannelser og om organiseringen af ledelsen af
forsvaret)
(Lovforslag nr. L 200)

Sagsbehandler: ELI/BGJ
Sagsnummer: 2012/001810
5. april 2013

1. Høringen

Et udkast til lovforslag har været sendt i høring den 10. januar 2013 med frist til den 7. februar 2013 hos følgende myndigheder, organisationer mv.:

Grønlands Selvstyre, Grønlands Repræsentation i Danmark, Rigsombudsmanden i Grønland, Det Færøske Landsstyre, Rigsombudsmanden på Færøerne, Center for Militære Studier, Københavns Universitet, Dansk Institut for Internationale Studier, Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Aalborg Universitet, Institut for Menneskerettigheder, Center for War Studies, Syddansk Universitet, Institut for Samfund og Globalisering (ISG), Roskilde Universitet, School of Business and Social Sciences, Aarhus Universitet, Advokatrådet, Kammeradvokaten, Amnesty International, Care, Caritas, Dansk Flygtningehjælp, Folkekirkens Nødhjælp, Fagbevægelsens Ulandssekretariat, FN Forbundet, IBIS, Læger Uden Grænser, Mellempfolkeligt Samvirke, Røde Kors, Erhvervsstyrelsen, Rigsrevisionen, Folketingets Ombudsmand, Ace Denmark, Danmarks Evalueringsinstitut, Offentlige Ansattes Organisationer, FTF, Landsorganisationen i Danmark (LO), Centralorganisationen af 2010 (CO10), Akademikernes Centralorganisation, Lærernes Centralorganisation, Hærens Konstabel- og Korporalforening, Centralforeningen for Stampersonel, Hovedorganisationen af Officerer i Danmark, Hovedorganisationen for Personel af Reserven i Danmark, Ingeniørforeningen (IDA), Dansk Journalistforbund, HK/Danmark, Folk & Sikkerhed, Forsvarets Civiletat, Forsvarsarbejdernes Landsorganisation, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Danske Regioner, Kommunernes Landsforening, Danske Handicaporganisationer, Dansk Handicap Forbund, Det Centrale Handicapråd, Danske Studerendes Fællesråd, Danske Universiteter, Professionshøjskolernes Rektorkollegium, Rådet for Erhvervsakademiuddannelser og Professionsuddannelser og Danmarks Journalisthøjskole.

Derudover har andre haft mulighed for at kommentere udkastet, idet udkastet har været offentliggjort på både Høringsportalen og Forsvarsministeriets hjemmeside.

2. Høringssvarene

En række af de hørte myndigheder, organisationer mv. har afgivet svar, ligesom der er modtaget uopfordrede høringssvar.

Følgende har afgivet høringssvar:

Hovedorganisationen af Officerer i Danmark, Hærens Konstabel- og Korporalforening, Hovedorganisationen for Personel af Reserven i Danmark, Dansk Journalistforbund, Landsorganisationen i Danmark, Professionshøjskolernes Rektorkollegium, Danske Universiteter, Københavns Universitet, Institut for Menneskerettigheder, Dansk Institut for Internationale Studier, Center for Militære Studier, Folk & Sikkerhed, Røde Kors, Folketingets Ombudsmand, Dansk Arbejdsgiverforening, FTF, Rigsrevisionen, Erhvervsstyrelsen, Advokatrådet og kontreadmiral (pensioneret) Jørn Olesen.

Derudover har Offentligt Ansattes Organisationer tilsluttet sig Hærens Konstabel- og Korporalforenings bemærkninger.

Der vedlægges kopi af modtagne høringssvar.

De væsentligste bemærkninger til lovforslaget er angivet nedenfor.

3. Generelle bemærkninger

3.1. Uddannelse

Det fremgår af lovforslaget, at hensigten med de foreslåede bestemmelser om forsvarets uddannelser er at fremme fleksibiliteten og integrationen mellem forsvarets uddannelser og det øvrige uddannelsessystem. De modtagne høringssvar giver generelt udtryk for en positiv opfattelse af dette.

Et antal høringssvar (**Hovedorganisationen af Officerer i Danmark, Folk & Sikkerhed, Dansk Institut for Internationale Studier og kontreadmiral (pensioneret) Jørn Olesen**) anfører dog, at man ikke finder lovgivningen om forsvarets uddannelser rigtigt placeret i lov om forsvarets formål, opgaver og organisation m.v. (forsvarsloven), men at sådan lovgivning eventuelt mere hensigtsmæssigt kunne placeres i lov om forsvarets personel (personelloven). Der henvises i nogle af disse høringssvar til, at der er tale om nye bestemmelser med en detaljeringsgrad, som ikke harmonerer med lovens eksisterende overordnede bestemmelser, og at forsvarets personelstruktur i øvrigt reguleres i lov om forsvarets personel.

Det skal hertil bemærkes, at den primære grund til, at lovændringen gennemføres i forsvarsloven, er, at de foreslåede bestemmelser rækker ud over forswarets personel og berører forswarets kontaktflade til den øvrige del af samfundet. Et af formålene med lovændringen er således netop at udbyde nogle af forswarets uddannelser eller dele heraf til andre end ansatte på Forsvarsministeriets område.

Lov om forswarets personel gælder i udgangspunktet alene for den persongruppe, som er defineret som forswarets personel, samt på visse punkter for personel på Forsvarsministeriets område. I loven er det alene én bestemmelse – om delvis afskæring af klageadgang – som er alment gældende.

Henset til at den foreslåede lovgivning således rækker ud over forswarets eget personel og også handler om forswarets relation til den øvrige del af samfundet på uddannelsesområdet og arbejdsmarkedsområdet, finder Forsvarsministeriet, at lovændringen kan foretages i forsvarsloven.

Det kan yderligere bemærkes, at det ikke har nogen retlige konsekvenser, om ændringerne foretages i forsvarsloven eller i personelloven.

3.2. Organiseringen af ledelsen af forsvaret

Som det fremgår, er det formålet med lovforslaget at tilvejebringe mulighed for, at forsvarsministeren i videre omfang, end det er tilfældet med gældende lovgivning, administrativt kan fastsætte den nærmere organisering af ledelsen af forsvaret. Dette indebærer, at organiseringen løbende kan tilpasses aktuelle behov. Dette skal dog ske inden for de rammer og begrænsninger, der er angivet i lovforslaget.

De fleste modtagne hørings svar er kritiske i forhold til behovet for tilpasninger og herunder behovet for at ændre de nuværende lovbestemmelser samt i forhold til lovforslagets udformning.

I relation til behovet for tilpasninger skal Forsvarsministeriet bemærke, at det er regeringens opfattelse og erfaring, at den nuværende organisering af ledelsen af forsvaret generelt ikke længere i tilstrækkelig høj grad tilfredsstillende de aktuelle behov.

Flere hørings svar (herunder fra **Hovedorganisationen af Officerer i Danmark** og **Hærens Konstabel og Korporalforening**) anerkender behovet for løbende tilpasning og herunder det øgede behov for politisk/civil/militær kontakt og koordination. Samtidig anfører disse organisationer (og andre, herunder **Folk & Sikkerhed**, **Dansk Institut for Internationale Studier** og **kontreadmiral (pensioneret) Jørn Olesen**), at tilpasninger er mulige under den gældende lov.

Hertil skal Forsvarsministeriet bemærke, at den gældende lov ikke muliggør organisatoriske ændringer, som går videre end interne reorganiseringer i departementet og i Forsvarskommandoen, tiltag til yderligere at styrke samarbejdet samt hel eller delvis samplacering. Organisatoriske modeller, som indebærer integration, er ikke mulige under gældende lovgivning. I den forbindelse henledes opmærksomheden på, at de fleste NATO-lande har en samlet politisk, civil og militær ledelse af forsvaret i form af enten samplacerede eller integrerede modeller. Endvidere er der en klar tendens i retning af yderligere integration af den øverste politiske, civile og militære ledelse blandt NATO-landene.

Regeringen ønsker således med lovforslaget dels at skabe mulighed for en tilpasning af den nuværende organisering af ledelsen af forsvaret, dels fremadrettet i højere grad at gøre det muligt for den til enhver tid siddende forsvarsminister at kunne fastsætte den nærmere organisering af ledelsen af forsvaret i overensstemmelse med de aktuelle behov.

For så vidt angår lovforslagets udformning tyder de modtagne høringssvar på, at det ikke har været anført tilstrækkeligt tydeligt i udkastets bemærkninger, at den foreslåede bestemmelse om forsvarschefens kommando indebærer en række rammer og begrænsninger for organiseringen af ledelsen af forsvaret.

Hærens Konstabel og Korporalforening peger på, at organiseringen af forsvarets ledelse bør nyde bred politisk opbakning og derfor bør være et anliggende for Folketinget og ikke et administrativt anliggende for forsvarsministeren. **Hovedorganisationen af Officerer i Danmark** finder det henset til forsvarets særlige opgaver betryggende, at en konkret ændring af organiseringen af forsvarets øverste ledelse fastsættes ved lov. **Folk & Sikkerhed** finder det meget betænkeligt, at den til enhver tid siddende minister rent administrativt kan ændre forsvarets organisation (i forhold til forsvarschefens ansvar og kompetencer). **Hovedorganisationen for Personel af Reserven i Danmark** finder, at der ikke foreligger nogen hverken kapacitetsmæssig eller demokratisk begrundelse for, at Folketinget skulle overlade det til regeringen at kunne foretage ændringer i de bestående, relativt afklarede operative kommandoforhold for forsvarets ledelse. **Dansk Institut for Internationale Studier** finder det naturligt, at forsvarschefens opgaver og ansvar fastsættes ved lov og efter en åben debat herom, og at lovforslaget giver ministeren meget vide administrative beføjelser. **Kontreadmiral (pensioneret) Jørn Olesen** finder, at forslaget bør afvises, og at forsvarschefens forhold er så fundamentale og specielle, at de fortsat bør være konkret fastlagt ved lov.

Forsvarsministeriet skal hertil bemærke, at forsvarsministeren efter det fremsatte lovforslag ikke frit kan fastlægge forsvarschefens opgaver og ansvar administrativt. Regeringen finder, at stillingen som forsvarschef er af så væsentlig betydning, at centrale forhold om forsvarschefens ansvar, opgaver mv. bør være lovbestemte, uden at den nærmere organisering af ledelsen af forsvaret i øvrigt fastsættes i loven. Dette fremgår af lovforslaget, som dermed sætter en række rammer og begrænsninger for organiseringen samtidig med, at

det åbner for andre modeller end den nuværende model, hvor forsvarschefen også er styrelseschef. Forsvarschefens varetagelse af det lovbestemte ansvar forudsætter ikke, at forsvarschefen er styrelseschef.

På ovenstående baggrund er de lovbestemte centrale aspekter af forsvarschefens ansvar, opgaver mv. blevet tydeliggjort i det fremsatte lovforslag (se pkt. 4.2. nedenfor).

Endvidere er der foretaget en række mindre ændringer, herunder er beskrivelsen af den internationale udvikling blevet opdateret.

Institut for Menneskerettigheder finder det positivt, at forsvarsministeren efter lovforslaget nærmere kan tilrettelægge organiseringen af forsvaret og sikre en effektiv og ansvarlig regulering af forsvarsområdet.

Flere høringssvar opfordrer på baggrund af de ovenfor gengivne synspunkter regeringen til ikke at fremsætte lovforslaget eller at genoverveje dets udformning, herunder **Dansk Institut for Internationale Studier** og **Folk & Sikkerhed**, som i den forbindelse anfører, at lovforslaget bør ses i sammenhæng med en afklaring af spørgsmålet om eventuel sammenlægning af de tre operative kommandoer samt eventuelle organisatoriske ændringer, der måtte vedrøre materieltjenesten og personeltjenesten m.fl., og at disse spørgsmål bør afklares først.

Hertil skal Forsvarsministeriet bemærke, at lovforslaget betyder, at forsvarschefen efter forsvarsministerens nærmere bestemmelse har kommando over værnene og dermed er den øverste militærfaglige rådgiver og ansvarlig for den operative ledelse af danske militære styrker. Eventuelle efterfølgende ændringer af organiseringen på lavere niveauer vil skulle ske inden for disse rammer, således at forsvarschefens lovbestemte ansvar, opgaver mv. fastholdes. Regeringen er derfor ikke enig i, at lovforslaget bør afvente en afklaring af organiseringen af forsvaret på lavere niveauer.

4. Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

4.1. Forsvarets uddannelser

Hærens Konstabel- og Korporalforening, Offentligt Ansattes Organisationer, Hovedorganisationen af Officerer i Danmark og **Landsorganisationen i Danmark** har i deres høringssvar anbefalet oprettelse af et Uddannelsesråd for forsvarets uddannelser for også på dette punkt at tilnærme forsvarets uddannelser til det civile uddannelsessystem. I den forbindelse har **Hærens Konstabel- og Korporalforening** konkret foreslået, at der oprettes et Uddannelsesråd for forsvarets uddannelser bestående af repræsentanter for berørte uddannelsesansvarlige, brugere og parter samt eksterne sagkyndige. **Hærens Konstabel- og Korporalforening** foreslår, at rådet får til opgave at rådgive forsvarsministeren om den

overordnede uddannelsesstruktur i forsvaret og de overordnede rammer for uddannelsernes indhold. Herudover foreslår **Hærens Konstabel- og Korporalforening**, at der etableres rådgivende faglige udvalg ved myndigheder i forsvaret, som har et uddannelsesansvar.

Forsvarskommandoen har inden for sit myndighedsområde oprettet en række organer til at sikre, at forsvarets uddannelser understøtter forsvarets behov for niveau, kvalitet og relevans i uddannelserne og indrettes sådan, at de – hvor det er hensigtsmæssigt – afspejler udviklingstendenser uden for forsvaret. De tre centrale organer er Forsvarskommandoens Uddannelsesforum, Forsvarets Brancheudvalg og Forsvarskommandoens Hovedsamarbejdsudvalgs Underudvalg vedrørende Omstilling og Kompetenceudvikling. Desuden har alle myndigheder under Forsvarskommandoen udarbejdet kompetenceudviklingsstrategier, som behandles i regi af myndighedernes samarbejdsudvalg, ligesom der i samarbejdsudvalgene gennemføres en overordnet koordination af uddannelsesaktivitet inden for alle myndigheder under Forsvarskommandoen.

Formålet med Forsvarskommandoens Uddannelsesforum er at formalisere, systematisere og strukturere udviklingen af forsvarets personeluddannelsesvirksomhed med vægt på værnsfælles samordning og fastlæggelse af overordnet progression for de strukturbestemte uddannelser. Endvidere skal uddannelsesforummet bidrage til en generel kvalitetssikring af forsvarets uddannelser og sikre aftagernes indflydelse på uddannelserne. Uddannelsesforummet er organiseret med et aftagerpanel, tre koordinationsgrupper og et antal faglige netværksgrupper.

Forsvarskommandoen nedsatte endvidere i 2007 Forsvarets Brancheudvalg, der blandt andet har til opgave at formidle viden og metoder vedrørende kompetenceudvikling og efteruddannelse af forsvarets personel på manuelt og mellemliderniveau, at rådgive forsvaret om muligheder for kompetenceudvikling, herunder ekstern videre- og efteruddannelse, at sikre sammenhæng mellem forsvarets interne videre- og efteruddannelsesaktiviteter og eksterne uddannelser og kurser samt at deltage i sikring af arbejdsmarkedsuddannelsernes kvalitet og relevans for forsvaret. Personelorganisationerne og Statens Center for Kompetenceudvikling er repræsenterede i udvalget. Udvalget har herigennem et bredt perspektiv på uddannelse og kompetenceudvikling, som rækker ud over sektoren og inddrager udviklingsperspektiver fra andre sektorer og samfundet i sin helhed.

Der er endelig – i regi af Forsvarskommandoens Hovedsamarbejdsudvalg – nedsat et Underudvalg vedrørende Omstilling og Kompetenceudvikling, som udarbejder oplæg til principper og retningslinjer for den samlede job- og kompetenceudviklingsindsats i forsvaret. Personelorganisationerne er repræsenterede i dette underudvalg og har herigennem adgang til at rådgive forsvaret.

Forsvarets formaliserede mekanismer sikrer således allerede en bred, gensidig orientering mellem forsvaret og de forhandlingsberettigede organisationer, ligesom forsvarsministeren i

fornødent omfang kan modtage faglig rådgivning fra forsvaret. Mekanismerne giver desuden mulighed for at inddrage såvel fagspecifikke (fra sektorens egne fagkyndige) som eksterne (fra Statens Center for Kompetenceudvikling og de forhandlingsberettigede organisationer) perspektiver og rådgivning. Der ses derfor ikke behov for oprettelse af et særskilt Uddannelsesråd for forsvarets uddannelser. Det kan endvidere bemærkes, at der på baggrund af høringssvarene er indføjlet et afsnit om Forsvarskommandoens Uddannelsesforum i bemærkningerne til loven.

Professionshøjskolernes Rektorkollegium har i deres høringssvar bemærket, at i det omfang videregående uddannelser ligger under andre ministerier end Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser, bør disse uddannelser knyttes til de styrings- og akkrediteringssystemer, som er udarbejdet af Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser. **Hærens Konstabel- og Korporalforening** har i deres høringssvar bemærket, at det forhold, at lovforslaget er udformet som en rammelov, lader spørgsmål ubesvarede om, hvilke regler forsvarsministeren vil fastsætte i medfør af loven. **Hærens Konstabel- og Korporalforening** henviser i den forbindelse til, at det i lovbemærkningerne er skrevet, at forsvarsministeren i "videst muligt omfang" har til hensigt at anvende de kriterier ved akkreditering, som allerede er fastsat for uddannelser på Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelsers område. Forsvarsministeriet skal hertil bemærke, at det er blevet præciseret i lovbemærkningerne, at det – for at opnå den bedst mulige sammenlignelighed mellem forsvarets uddannelser og det øvrige uddannelsessystems uddannelser – vil blive fastsat, at de kriterier, som allerede er fastsat for tilsvarende uddannelser på Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelses område i overensstemmelse med Kvalifikationsrammen for videregående uddannelser, også fremover skal anvendes ved akkreditering af forsvarets uddannelser. Det fremgår endvidere af lovbemærkningerne, at forsvarets akkrediterede uddannelser vil følge de til enhver tid gældende regler for de tilsvarende uddannelser i det civile uddannelsessystem.

Københavns Universitet har i deres høringssvar bemærket, at forsvaret med lovforslaget bliver begrænset i sin mulighed for at opbygge en "intern fødekæde" af undervisere på kandidat- og ph.d.-niveau. København Universitet bemærker i forlængelse heraf, at en større åbning mod uddannelsessamarbejder med det øvrige (civile) uddannelsessystem vil kunne styrke forsvarets uddannelsesstrategiske satsninger.

Forsvarsministeriet forstår Københavns Universitets bemærkninger som et udtryk for bekymring om, at forsvaret ikke selv kommer til at uddanne alle sine egne undervisere til forsvarets uddannelser. Det skal hertil bemærkes, at forsvaret ikke ser noget behov for at udbyde kandidat- og ph.d.-uddannelser og derfor – som det fremgår af lovbemærkningerne – ikke har intention om at udbyde uddannelse på kandidat- og ph.d.-niveau. Forsvarsministeriet finder endvidere ikke, at lovforslaget hindrer et fortsat godt samarbejde med det civile uddannelsessystem eller en eventuel udvidelse af dette samarbejde.

Hovedorganisationen for Personel af Reserven i Danmark har i deres høringsvar bemærket, at de finder, at lovforslaget ser ud til kun at styrke den civile uddannelse og erfaring i forhold til den samlede uddannelse af forsvarets personel. Dette stiller **Hovedorganisationen for Personel af Reserven i Danmark** i modsætningsforhold til, at de militære uddannelser efter **Hovedorganisationen for Personel af Reserven i Danmarks** opfattelse er et samspil mellem civile uddannelses- og erfaringsmæssige elementer, militære uddannelsesmæssige elementer og praktisk militær erfaring. **Hovedorganisationen for Personel af Reserven i Danmark** finder, at lovforslaget åbner for en risiko for, at ét af elementerne – den civile uddannelse og erfaring – får lov at dominere, og at dette kan føre til polarisering og skabelse af forskellige typer inden for forsvaret frem for helstøbte soldater. **Hovedorganisationen for Personel af Reserven i Danmark** frygter, at risikoen herfor vil stige, når ansvaret for uddannelserne i kraft af lovforslaget flyttes fra forsvaret til ministerniveau. **Folk & Sikkerhed** har i deres høringsvar tilsvarende bemærket, at tilrettelæggelsen af uddannelserne bør tilgodese det militære uddannelsesbehov og ikke alene søge civil kompetencegivende kvalitet for princippet skyld.

Forsvarsministeriet skal i den forbindelse bemærke, at det fremgår af lovbemærkningerne, at de militære uddannelser netop i øget omfang vil fokusere på de militære fagkulturer og erhverve de civile kundskaber gennem rekruttering og ansættelse. Den militære erfaring sikres fortsat gennem rekruttering af officerer mellem egne ansatte, gennem grundlæggende militær uddannelse af personel rekrutteret på baggrund af civil uddannelse samt gennem praktisk tjeneste. Det fremgår endvidere af lovbemærkningerne, at forsvarets uddannelser er opstået ud fra behovet for at uddanne egne ansatte på grund af behovet for særlige kompetencer, og at forsvarets uddannelser fremover i endnu højere grad vil fokusere på uddannelse inden for militære fagområder. Der ses ikke behov herudover for at fastsætte ved lov, at uddannelserne skal understøtte forsvarets opgaveløsning, og hvordan dette skal ske. Det kan yderligere bemærkes, at lovforslaget er blevet ændret, således at det fremgår klart, at regler om forsvarets uddannelser kan fastsættes af forsvarsministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil. I forlængelse heraf fremgår det endvidere af lovbemærkningerne, at regler forventes udstedt af Forsvarsministeriets underliggende myndigheder efter forsvarsministerens bemyndigelse. Den konkrete fastlæggelse af uddannelsernes indhold forventes således fortsat foretaget ved de myndigheder, som har praktisk erfaring og føling med uddannelserne. Endelig kan der henvises til ovenstående om Forsvarskommandoens Uddannelsesforum, der blandt andet har til opgave at sikre aftagernes indflydelse på uddannelserne.

4.2. Forsvarschefens opgaver og ansvar mv.

Som nævnt ovenfor er lovforslagets bemærkninger i lyset af de modtagne høringsvar blevet tilrettet for at tydeliggøre forsvarschefens lovbestemte ansvar, opgaver mv.

Lovforslaget indebærer bl.a., at:

- forsvarschefen som hidtil er den øverste militære rådgiver i alle militærfaglige spørgsmål, herunder i relation til operationer, og at forsvarschefen fortsat kan give sin militærfaglige rådgivning direkte til forsvarsministeren
- forsvarschefen uændret har den operative ledelse af danske militære styrker, hvilket omfatter såvel værnsspecifikke som værnsfælles operative kapaciteter
- forsvarschefen er den øverste militære repræsentant for forsvaret, herunder internationalt
- forsvarschefen skal have en fast stedfortræder og den fornødne værnsfælles stabsstøtte
- forsvarschefens ansvar omfatter også den militærfaglige vurdering af, om støtten til opstilling, uddannelse og indsættelse af militære styrker muliggør, at disse kan løse forudsete og pålagte opgaver, herunder ikke mindst i forbindelse med nationale og internationale operationer.

Det fastslås i lovforslaget, at en ændring af disse centrale forhold vedrørende forsvarschefens ansvar, opgaver mv. ikke kan ske uden i forbindelse med en lovændring.

Hovedorganisationen af Officerer i Danmark noterer, at lovforslaget ikke har til formål at ændre på det forhold, at forsvarschefen er den øverste militære embedsmand, samt at forsvarschefen fortsat er den øverste militærfaglige rådgiver. Det anføres samtidig, at den foreslåede lovændring vil kunne influere negativt på forsvarschefens militærfaglige rådgivning af forsvarsministeren, idet forsvarschefen i givet fald må holde sig for øje, at hans ansvarsområder løbende vil kunne tilpasses af den til enhver tid siddende forsvarsminister. **Hærens Konstabel- og Korporalforening** finder, at den nugældende lovregulering af forsvarets ledelse sikrer en højere grad af uafhængig militærfaglig rådgivning end en organisering, som kan mistænkeliggøres for at åbne for politisk pression fra forsvarsministeren.

Hertil skal det bemærkes, at lovforslaget som nævnt fastsætter forsvarschefens grundlæggende ansvar, opgaver mv. og herunder, at forsvarschefen er den øverste militære embedsmand og øverste militærfaglige rådgiver med mulighed for at rådgive forsvarsministeren direkte. Forsvarsministeren kan således ikke frit fastsætte forsvarschefens ansvarsområder.

Hærens Konstabel- og Korporalforening, Hovedorganisationen af Officerer i Danmark, Dansk Institut for Internationale Studier og kontreadmiral (pensioneret) Jørn Olesen anfører, at lovforslaget generelt indebærer en udhulning af forsvarschefens ansvarsområde, og at forsvarschefen vanskeligt kan udøve kommando uden helhedsansvar og

myndighedsansvar for både værnene og organer til støtte for forsvaret. **Hærens Konstabel- og Korporalforening** og **Hovedorganisationen af Officerer i Danmark** er bekymret for, om en sådan ændring af forsvarschefens ansvar kan skade den operative sikkerhed i internationale missioner, og **Hovedorganisationen for Personel af Reserven i Danmark** finder, at det vil skabe usikkerhed om forsvarets ledelses opgaver og ansvar i operativ henseende.

Det skal hertil bemærkes, at lovforslaget netop understreger, at forsvarschefens ansvar også omfatter den militærfaglige vurdering af, om støtten til opstilling, uddannelse og indsættelse af danske styrker er tilstrækkelig. Forsvarschefens varetagelse af dette ansvar forudsætter ikke, at forsvarschefen er styrelseschef med myndighedsansvar over underlagte myndigheder. Forsvarschefens operative ledelse af danske militære styrker indebærer endvidere uændret en direkte og klar kommandolinje fra forsvarschefen til underlagte operative enheder. Forsvarschefens ansvar som den øverste militærfaglige rådgiver og ansvaret for den operative ledelse af danske styrker indebærer således et ansvar for den militærfaglige vurdering af, om støtten til danske militære styrker muliggør, at disse kan løse nationale og internationale opgaver. Der er således ikke grundlag for at frygte, at en ændret organisering inden for disse rammer vil svække sikkerheden for forsvarets udsendte eller skabe usikkerhed om ansvaret på det operative område.

4.3. Mulighed for aktindsigt

Dansk Journalistforbund har anført, at ændringen af forsvarsloven ikke bør medføre forringelser af muligheden for at opnå adgang til indsigt i beslutningsgangen mellem de politiske og det udførende led af forsvaret.

Som udgangspunkt er der i dag adgang til aktindsigt i korrespondancen mellem Forsvarsministeriets departement og Forsvarskommandoen, da der er tale om to selvstændige myndigheder. I den forbindelse er der også en række undtagelser, f.eks. i forbindelse med lovforberedende arbejde.

Hertil kan bl.a. anføres, at såfremt Forsvarsministeriets departement og Forsvarskommandoen sammenlægges, vil der ikke længere være tale om to selvstændige myndigheder. I så fald vil Forsvarskommandoens nuværende såkaldte niveau-II myndigheder (de operative kommandoer, materieltjeneste, personeltjeneste m.fl.) referere direkte til Forsvarsministeriets departement. I den forbindelse vil der som udgangspunkt være adgang til aktindsigt i korrespondance mellem Forsvarsministeriets departement og myndighederne.